

Self-esteem, Perfectionism and Academic Performance of Students with Epilepsy and Normal Students in Ahvaz

Yahya Akbari Shaye¹, Mahnaz Mehrabi Zadeh Honarmand², Bahman Zarezadegan,³ Ali Ahmadian,⁴ Majid Eydi Baygi⁵

Received:31.1. 12 Revised: 26.5.12 Accepted:19.8 . 12

مقایسه عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نوجوان مصروع و غیرمصروع شهر اهواز

یحیی اکبری شایه^۱، دکتر مهناز مهربابی‌زاده هنرمند^۲، بهمن زارزادگان^۳، علی احمدیان^۴ و مجید عیدی بایگی^۵

دریافت: ۹۰/۱۱/۸، تجدیدنظر: ۹۱/۳/۶، پذیرش ۹۱/۵/۲۹

Abstract

Objective: This study examines whether epilepsy can affect self-esteem, perfectionism and academic performance of students with epilepsy in compare with normal students. **Method:** The sample included 22 students with epilepsy aged from 12 to 18 years and also 22 normal students were matched with them in school and high school students in the Ahvaz. The Rosenberg self-esteem scale and Ahvaz Perfectionism Scale in both groups were administered individually. The subjects' average scores of the previous year in their academic performance were considered. For analyzing the data, MANOVA was used. **Results:** The results showed there are significant differences between the students with epilepsy and non-epileptic students in the self-esteem scores and in academic performance ($p < 0/01$). So students with epilepsy in terms of self-esteem and academic performance were poorer. **Conclusion:** This study shows adolescents with epilepsy have poorer self-esteem and academic performance in comparison to adolescents without epilepsy.

Keywords: Epilepsy, self-esteem, perfectionism, academic performance, adolescent

1. Corresponding Author, MA in clinical psychology, University of Ahvaz Shahid Chamran, Ahvaz (Email: akbari_shaye@yahoo.com)
2. Ph.D in Psychology, University of Ahvaz Shahid Chamran.
3. Graduate student in clinical psychology, University of Ahvaz Shahid Chamran.
4. M.A in clinical psychology, Torbate-e- Heidariyeh Azad University
5. M.A in clinical psychology

چکیده

هدف: پژوهش حاضر، به دنبال پاسخ این سؤال است که آیا ابتلا به صرع می‌تواند بر عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مصروع، نسبت به هم‌نوعان غیر مبتلایشان مؤثر باشد؟ **روش:** نمونه مورد بررسی شامل ۲۲ دانش‌آموز مصروع از بین دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۸ سال و نیز ۲۲ دانش‌آموز عادی شهر اهواز بود. برای جمع‌آوری داده‌ها، مقیاس‌های عزت نفس روزنبرگ و کمال‌گرایی اهواز در مورد هر دو گروه به‌صورت انفرادی اجرا شد. جهت بررسی عملکرد تحصیلی آزمودنیها معدل تحصیلی سال گذشته آنان در نظر گرفته شد. داده‌های به‌دست آمده با تحلیل واریانس چندمتغیری تجزیه و تحلیل شدند. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که بین دانش‌آموزان مصروع و دانش‌آموزان غیرمصروع در عزت نفس و عملکرد تحصیلی دو گروه، تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p < 0/01$). به‌طوری که دانش‌آموزان مصروع، از نظر عزت نفس وضعیت نامطلوب‌تر و عملکرد تحصیلی ضعیف‌تری داشتند. **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های این پژوهش، ابتلا به صرع، با عزت نفس و عملکرد تحصیلی پایین نوجوانان مصروع همراه است.

واژه‌های کلیدی: صرع، عزت نفس، کمال‌گرایی، عملکرد تحصیلی، نوجوانان.

۱. نویسنده مسئول: کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز
۲. دکترای روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز
۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد واحد تربت حیدریه

مقدمه

صرع از بیماریهایی است که در سنین مختلف، به- خصوص قبل از بلوغ، ظاهر می‌شود و ادامه پیدا می- کند و غالباً با اختلالات رفتاری یا علائم روانی توأم است. در این بیماران الکتروانسفالوگرام^۱ یا نوار امواج مغز، تقریباً همیشه غیرطبیعی است. ابتلا به صرع پیامدهای زیادی را بر فرد متحمل می‌کند که این پیامدها عبارت‌اند از: برچسب بیماری، محدودیت در فعالیت‌های روزانه و ترس از قریب الوقوع بودن تشنج که منجر به احساس ناامنی در فرد می‌شود که این هم به نوبه خود می‌تواند رشد سالم و روابط اجتماعی فرد مصروع را تحت تأثیر قرار دهد و مانعی بزرگ برای کسب مهارت‌های لازم زندگی کامل و مستقل باشد (انگل، باکر و جاکوبی، ۲۰۰۲). اگرچه صرع در هر سنی رخ می‌دهد، اما این بیماری، شایع‌ترین اختلال عصبی در میان نوجوانان و شیوع آن در حدود ۱/۵ تا ۲ درصد است (ولس و کیم، ۲۰۰۲). تعداد زیادی از نوجوانان مصروع، نقصهای شناختی مانند هوش کم، توانایی روانی-حرکتی پایین و مشکلات حافظه دارند (بایلت و تورک، ۲۰۰۰). این نقصهای شناختی، علت اصلی ناکامی تحصیلی نوجوانان مصروع است (فاستنا، شن، دون، پرکینز، هرمان و آستین، ۲۰۰۴).

نوجوانی دوره آشفستگی و رشد است که با شکل-گیری هویت و تعریف خود همراه می‌شود (دوینسکی و همکاران، ۱۹۹۹). دوره‌ای که افراد توجه خاصی به همسانی با دیگران، معیارهای جامعه و همچنین نظرها و عقاید دیگران در مورد خود دارند (مک لود و آوستین، ۲۰۰۳). نوجوانان وارد فعالیت‌های اجتماعی می‌شوند و اموری مانند اشتغال، روابط بین فردی و عاشقانه را شروع می‌کنند، این در حالی است که نوجوان مصروع در مواجهه با این مسائل، احساس تعارض بیشتری می‌کند (ولس و کیم، ۲۰۰۲؛ راتیا، اسدرفلت، لارسون و لارسون، ۲۰۰۴).

عزت نفس عامل مهمی در شکل‌گیری شخصیت و کمک به روان فرد است (وینتر، ۱۹۹۶). عزت نفس

عبارت است از آنچه که ما در مورد خودمان فکر می- کنیم، ویژگیهایی از خودمان که با دیگران مقایسه می‌کنیم و همچنین توانایی‌مان برای رسیدن به نتیجه‌ای قابل قبول در مورد مسائلی که مهم می‌دانیم (باکر، اسپکتر و مک گراس، ۲۰۰۵). افراد جوانی که مبتلا به صرع هستند، به‌طور چشمگیری، از لحاظ مشکلات بین فردی، اضطراب و عزت نفس، نسبت به نوجوانان غیرمصروع، در حالت نامطلوب‌تری قرار دارند؛ یعنی دارای عزت نفس پایین‌تری هستند (باکر، اسپکتر و مک گراس، ۲۰۰۵). اغلب این طور تصور می‌شود افرادی که عزت نفس پایینی دارند، دارای کمال‌گرایی و آرمان‌خواهی پایین‌تری هستند. کمال-گرایی به‌مثابه نوعی سبک شخصیتی آشکار در تلاش فرد برای رسیدن به تمامیت، تعریف می‌شود (فلت و هویت، ۲۰۰۵). کمال‌گرایی در برگیرنده سطوح نامناسب انتظارات و اهداف ملموس و فقدان دائمی خشنودی، صرف نظر از عملکرد است (هویت، ۲۰۰۹). به نقل از احتشام‌زاده، مکوندی و باقری، ۱۳۸۸). اما اینکه کمال‌خواهی و کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی فرد، با توجه به رابطه آن با عزت نفس می‌تواند تحت تأثیر بیماری‌های دائمی و محدودکننده همچون صرع قرار گیرد یا خیر، نیاز به پژوهش بیشتر دارد.

صرع همواره با نقصهای شناختی و کاهش عملکرد در زمینه‌های مختلف همراه است. مشکلات یادگیری در ۵۰٪ افراد مصروع دیده می‌شود که این منجر به کسب نمره‌های ضعیف و عقب ماندن این افراد از مدرسه می‌شود و در نهایت، افزایش تعداد دانش-آموزانی را که ترک تحصیل می‌کنند، در پی دارد. نوجوانان مبتلا به صرع، از مشکلاتی مانند افت تحصیلات و مشکلات آموزشی رنج می‌برند و در همین راستا، دچار مشکلاتی در تحصیل و مدرسه می‌شوند و چنین وضعیتی می‌تواند بر عزت نفس و عملکرد تحصیلی این دانش‌آموزان مؤثر باشد. از این رو ضرورت دارد که پژوهشهایی در زمینه ویژگی‌های این کودکان، به‌ویژه عزت نفس که سازهای بسیار اثرگذار بر

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شده است.

۱. مقیاس عزت نفس روزنبرگ^۲: مقیاس عزت نفس روزنبرگ، ابزاری شناخته‌شده و استاندارد از عزت نفس است که به وسیله روزنبرگ (۱۹۸۹) بسط و گسترش یافته است (علی‌زاده، فراهانی، شهرآرای و علیزادگان، ۱۳۸۴). این آزمون ۱۰ سؤال دارد که به هر سؤال براساس مقیاس دو گزینه‌ای موافق و مخالف، نمره داده می‌شود که هرچه نمرات بالاتر از صفر باشد، نشان‌دهنده عزت نفس قوی‌تر و هرچه نمرات پایین‌تر از صفر باشد، نشان‌دهنده عزت نفس ضعیف‌تر است. نمونه اولیه این مقیاس در سالهای ۱۹۶۰ به بعد در بین ۵۰۲۴ دانش‌آموز راهنمایی و دبیرستانی تهیه و پایایی و روایی آن بالا ارزیابی شد. نیوتن^۳ (۱۹۹۹) به نقل از علی‌زاده، فراهانی، شهرآرای و علیزادگان (۱۳۸۴) همسانی درونی آزمون را ۰/۷۷ و رضایت‌بخش، همچنین همبستگی این مقیاس با پرسشنامه ملی نیویورک و گاتمن در سنجش عزت نفس را بالا گزارش می‌کند. این مقیاس را علی‌زاده (۱۳۸۲) به نقل از علی‌زاده، فراهانی، شهرآرای و علیزادگان (۱۳۸۴) به فارسی ترجمه و پایایی و روایی آن را نیز بررسی کرده‌اند؛ پایایی آن با روش دو نیمه کردن ۰/۷۳ و روایی محتوایی، مناسب گزارش شده است. همچنین رجبی و بهلول (۱۳۸۶) به بررسی پایایی و روایی این مقیاس بر روی ۱۲۹ دانشجوی سال اول دانشگاه شهید چمران اهواز پرداختند؛ آنها همسانی درونی مقیاس را ۰/۸۴ و ضریب همبستگی بین هر یک از ماده‌ها را با نمره کل ماده‌ها از ۰/۵۶ تا ۰/۷۲ متغیر گزارش کردند که همگی در سطح ($p < 0.001$) معنی‌دار بوده‌اند؛ علاوه بر این، روایی واگرایی این مقیاس را در دختران و پسران، مناسب گزارش کرده‌اند.

۲. مقیاس کمال‌گرایی اهواز^۴: نجاریان، عطاری و زرگر (۱۳۷۸) این مقیاس را به صورت خودگزارشی و در ۲۷

رفتارهای اجتماعی و عملکرد تحصیلی کودکان و نوجوانان است، انجام گیرد تا در زمینه پیشگیری از مشکلات بعدی، داده‌های نظری مهمی فراهم شود؛ بنابراین هدف از انجام پژوهش حاضر، مقایسه عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نوجوان مصروع و غیرمصروع است. در راستای هدف پژوهش سؤال اصلی این است که آیا از لحاظ عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مصروع با دانش‌آموزان غیرمصروع شهر اهواز، تفاوتی وجود دارد؟

روش

این پژوهش از نوع کاربردی و شیوه انجام گرفتن آن علی-مقایسه‌ای است. این نوع پژوهش به دنبال شناسایی عواملی است که در گذشته رخ داده باشد. جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۸ سال مقاطع راهنمایی و متوسطه دولتی شهر اهواز است. روش نمونه‌گیری این پژوهش در دسترس بود؛ به این صورت که به کمک لیست مدارس آموزش-وپرورش و لیست پرونده‌های دانش‌آموزان صرعی مراکز بهداشت شهر اهواز، تعداد ۲۹ دانش‌آموز مبتلا به صرع دارای پرونده پزشکی و تشخیص صرع بزرگ (گراندمال) از متخصص مغز و اعصاب، شناسایی شد که از بین آنها فقط امکان دسترسی و انجام آزمون در مورد ۲۲ دانش‌آموز مصروع وجود داشت و همین تعداد انتخاب شد و برای انتخاب گروه گواه، از شیوه همتاسازی استفاده شد؛ بدین صورت که با در نظر گرفتن متغیرهایی مانند سن، جنسیت، مقطع تحصیلی و عدم ابتلاء به بیماریهای عصبی همچون صرع از بین همکلاسیهای دانش‌آموزان مصروع، افرادی با هر یک از این دانش‌آموزان همتا شدند. میانگین سن دانش‌آموزان مصروع ۱۴/۹۶ با انحراف معیار ۱/۹۴ و میانگین سنی گروه همتایشان ۱۴/۷۹ با انحراف معیار ۲/۱ بود. در هر دو گروه ۱۵ نفر از دانش‌آموزان را دختران و ۷ نفر را پسران تشکیل می‌دادند.

نمرات معدل تحصیلی دو گروه دانش آموزان مصروع و غیرمصروع در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمرات عزت نفس، کمالگرایی و عملکرد تحصیلی در دو گروه دانش آموزان مصروع و غیرمصروع

متغیرها	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار
عزت نفس	مصروع	۲۲	-۲/۶۷	۱/۹۹
	غیرمصروع	۲۲	-۱/۳۸	۱/۶۸
کمال گرایی	مصروع	۲۲	۷۰/۵۹	۱۱/۹۳
	غیرمصروع	۲۲	۷۱/۲۷	۱۰/۶۷
عملکرد تحصیلی	مصروع	۲۲	۱۵/۳۹	۲/۲۵
	غیرمصروع	۲۲	۱۸/۳۳	۱/۶۵

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است، میانگین نمرات عزت نفس در دانش‌آموزان مصروع -۱/۳۸- با انحراف معیار ۱/۶۸ و در گروه غیرمصروع -۲/۶۷- با انحراف معیار ۱/۹۹ است؛ همان‌طور که توضیح داده شد، نمره منفی نشان‌دهنده عزت نفس ضعیف است که با توجه به میانگین نمرات عزت نفس دو گروه، می‌توان عزت نفس هر دو گروه را ضعیف برآورد کرد. در متغیر کمال‌گرایی نیز میانگین نمرات در دانش‌آموزان مصروع ۷۰/۵۹ با انحراف معیار ۱۱/۹۳ و در دانش‌آموزان غیرمصروع ۷۱/۲۷ با انحراف معیار ۱۰/۶۷ محاسبه شده است؛ همچنین میانگین نمرات معدل تحصیلی دانش‌آموزان مصروع ۱۵/۳۹ با انحراف معیار ۲/۲۵ و در گروه همتا ۱۸/۳۳ و با انحراف معیار ۱/۶۵ به‌دست آمد. قبل از بررسی معنی‌داری تفاوت میانگینها بین دو گروه، جهت بررسی همسانی واریانسها که مهم‌ترین پیش‌فرض تحلیل واریانس چندمتغیری است، آزمون همگنی واریانسهای لوین در متغیرهای عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی، انجام گرفت که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

ماده، در نمونه‌ای ۳۹۵ نفری از دانشجویان دانشگاههای شهید چمران و آزاد اهواز ساخته‌اند؛ ماده‌های این مقیاس دارای چهار گزینه هستند که آزمودنی یکی از آنها را به عنوان پاسخ انتخاب می‌کند. سازندگان این مقیاس، همسانی درونی آن را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند؛ همچنین ضریب پایایی بازآزمایی آن را برای کل آزمون ۰/۶۸ به‌دست آورده‌اند. هرمرزی نژاد (۱۳۸۰) نیز پایایی آن را با استفاده از روشهای دونیمه‌سازی، و گاتمن به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۸۳ گزارش کرده است. نجاریان، عطاری و زرگر (۱۳۷۸) روایی همگرای این مقیاس را با مقیاسهای الگوی رفتاری تیپ A، خرده-مقیاس شکایات جسمانی و عزت نفس کوپر اسمیت، محاسبه و آن را مناسب گزارش کردند. روایی این مقیاس را هرمرزی‌نژاد (۱۳۸۰) نیز مناسب ارزیابی کرده است.

۳. عملکرد تحصیلی: در پژوهش حاضر، به منظور سنجش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، معدل درسی سال تحصیلی گذشته آنان، مورد استفاده قرار گرفت.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از انجام نمونه‌گیری، مقیاسهای کمال‌گرایی اهواز و عزت نفس روزنبرگ در مورد هر یک از افراد دو گروه، به‌صورت انفرادی اجرا شد. روند تکمیل مقیاسها با همکاری مسئولین مدارس به‌صورتی انجام می‌شد که دانش‌آموزان مصروع و هم‌تایان آنها متوجه علت انتخاب خود و یا هدف پژوهش نمی‌شدند. برای بررسی عملکرد تحصیلی آزمودنیها معدل تحصیلی سال گذشته آنان در نظرگرفته شد. داده‌های به‌دست آمده بدین طریق، با روشهای آمار توصیفی و تحلیل واریانس چندمتغیری (MANOVA) با استفاده از نرم-افزار آماری SPSS 16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌های پژوهش

میانگین و انحراف استاندارد نمرات عزت نفس، کمال‌گرایی و همچنین میانگین و انحراف استاندارد

متغیرهای تحقیق تأیید نمی‌شود؛ بنابراین فرض برابری واریانس نمرات دو گروه دانش‌آموزان مصروع و غیرمصروع در متغیرهای عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی تأیید می‌شود. و مهم‌ترین مفروضه تحلیل واریانس چندمتغیری تأمین می‌شود. برای بررسی سؤال پژوهش، از تحلیل واریانس چندمتغیری و یک متغیری استفاده شد که نتایج حاصل در جداول ۳ و ۴ ارائه شده است.

جدول ۲. آزمون همگنی واریانسهای لوین در گروههای دانش-آموزان مصروع و غیرمصروع براساس متغیرهای عزت نفس،

کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی				
متغیر	df 1	df 2	مقدار F	سطح معناداری
عزت نفس	۱	۴۲	۰/۰۰۲	۰/۹۶
کمال‌گرایی	۱	۴۲	۰/۲۶	۰/۶۱
عملکرد تحصیلی	۱	۴۲	۱/۷۹	۰/۱۸

همان‌گونه که در جدول ۲ آمده است، فرض صفر برای عدم تساوی واریانسهای نمره‌های دو گروه در

جدول ۳. نتایج حاصل از تحلیل واریانس چندمتغیری (مانوا) بر روی میانگینهای نمرات کمال‌گرایی، عزت‌نفس

و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مصروع و غیرمصروع

آزمون	مقدار	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	مقدار F	سطح معناداری
آزمون اثر پیلای	۰/۳۷۹	۳	۴۰	۸/۱۳۰	۰/۰۰۱
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۶۲۱	۳	۴۰	۸/۱۳۰	۰/۰۰۱
آزمون اثر هتلینگ	۰/۶۱۰	۳	۴۰	۸/۱۳۰	۰/۰۰۱
آزمون ریشه روی	۰/۶۱۰	۳	۴۰	۸/۱۳۰	۰/۰۰۱

برای مشخص شدن منبع این تغییر به انجام سه تحلیل واریانس یک‌راهه در متن مانوا اقدام شد که نتایج آن در جدول ۴ نشان داده شده است.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان مصروع و غیرمصروع از لحاظ حداقل یکی از متغیرهای عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی، تفاوت معنی‌داری در سطح $p < 0/001$ وجود دارد؛ بنابراین

جدول ۴. نتایج حاصل تحلیل واریانس یک‌راهه در متن مانوا جهت مقایسه عزت نفس،

کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دو گروه

مقیاس	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
عزت نفس	گروه	۲۶/۲۷	۱	۲۶/۲۷	۷/۵۷	۰/۰۰۹
	خطا	۱۴۵/۶۳	۴۲	۳/۴۶		
	کل	۱۲۷۸۲/۲۶	۴۴			
کمال‌گرایی	گروه	۵/۱۱	۱	۵/۱۱	۰/۰۳۸	۰/۸۴
	خطا	۵۶۱۷/۶۸	۴۲	۱۳۳/۷۵		
	کل	۲۲۷۰۰۱	۴۴			
عملکرد تحصیلی	گروه	۸۶/۹۶	۱	۸۶/۹۶	۲۱/۷۲	۰/۰۰۱
	خطا	۱۸۴/۱۶	۴۲	۴/۳۸		
	کل	۲۷۱/۱۳	۴۴			

به میانگین نمرات به دست آمده، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر، نشان می‌دهد که عزت نفس در هر دو گروه نوجوانان مصروع و غیرمصروع منفی و پایین است که این نتایج با پژوهش بلاک و

همان‌طور که نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه در متن مانوا در جدول چهار نشان می‌دهد، بین میانگین نمرات عزت نفس دانش‌آموزان مصروع و غیرمصروع تفاوت معنی‌داری در سطح $p < 0/009$ وجود دارد؛ همچنین بین نمرات این دو گروه در عملکرد تحصیلی نیز تفاوت معنی‌داری در سطح $p < 0/001$ وجود دارد، درحالی‌که بین دو گروه در متغیر کمال‌گرایی با توجه

است. در تبیین این یافته، می‌توان به آغاز تفکر انتزاعی در نوجوانان اشاره کرد که به آنها این امکان را می‌دهد که از دنیای واقعی فراتر بروند و به احتمالات فکر کنند. این آرمان‌گرایی، آنها را به سمت ساختن رؤیای بزرگ دنیای بی‌نقص سوق می‌دهد (برک، ۲۰۰۱). ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۸۶). نوجوانان اغلب به دنبال تحقق آرزوهای خویش هستند و در این راه، معمولاً سعی در کسب بهترین و بزرگ‌ترین اهداف می‌کنند و این خود سبب آرمان‌گرایی و دوری آنها از دنیای واقعی می‌شود؛ همچنین ممکن است که این نتیجه ناشی از تأثیر داروها در کنترل نشانه‌های بیماری و جلوگیری از حملات تشنج باشد که سبب می‌شود این نوجوانان بیماری خود را کمتر مشکلی در راه کسب اهداف خود بدانند؛ بنابراین اهداف کمال-گرایانه برای خود قرار می‌دهند.

نتایج پژوهش حاضر، نشان داد که عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مصروع، به‌طور معنی‌داری پایین‌تر از دانش‌آموزان غیرمصروع است. تأثیر صرع بر عملکرد تحصیلی، می‌تواند نتیجه اختلال عملکرد دستگاه عصبی مرکزی، تشنج، داروهای ضد صرع و یا واکنش والدین نسبت به فرد مصروع و یا نگرش خود بیمار باشد (رودنبرگ، وانگر، اوستین، کر و دان، ۲۰۱۱). عقب ماندگی کودکان در امور تحصیلی، با مسائل اجتماعی، شدت و مدت حملات صرعی، آشفتگی‌های رفتاری، پرخاشگری و جنجال در کلاس و مدرسه، تحریکات و بی‌ثباتی خلقی، عاطفی و ناسازگاری با محیط ارتباط زیادی دارد (میلانی فر، ۱۳۸۹). نتایج این پژوهش با پژوهش‌های جنسون (۲۰۱۱)، رلی و نویل (۲۰۱۱) و توزن، گوکن، ازباران، سردارگلو، پولات، تکگول و گوکبن (۲۰۰۸) همسویی دارد.

این پژوهش محدودیتهایی داشته است؛ از جمله جامعه آماری این پژوهش شامل نوجوانان مصروع ۱۲ تا ۱۸ سال شهر اهواز بود که امکان تعمیم نتایج را محدود می‌کند؛ به علت مشکل بودن انتخاب و دسترسی به

رابینز، (۱۹۹۴)، به نقل از برک^۵، ترجمه سیدمحمدی، (۱۳۸۶) که عنوان می‌کنند عزت نفس در نوجوانی افت می‌کند و از بین کسانی که عزت نفس آنها افت می‌کند، بیشترین تعداد را دختران تشکیل می‌دهند، همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد از آنجا که در این پژوهش نیز در هر دو گروه، تعداد دختران، بیشتر از پسران بوده است و دختران نوجوان در مورد ظاهر جسمانی، نگرانی بیشتری دارند و در مورد تواناییهای خود، عدم اطمینان بیشتری احساس می‌نمایند، لذا کسب نمرات عزت نفس پایین در این گروهها، دور از ذهن نبود.

در این پژوهش عزت نفس نوجوانان مصروع از نوجوانان غیرمصروع به‌طور معنی‌داری پایین‌تر بود. نوجوانان در جهت کسب هویت و نقش خود در جامعه هستند؛ این در حالی است که نوجوانان مصروع، اغلب آرزوهای بزرگ سایر نوجوانان را در سر دارند، اما متوجه تفاوت خود با دیگران هستند و حتی گاهی خود را با ارزش پایین‌تر ارزیابی می‌کنند، آنها یاد گرفته‌اند که در انجام بسیاری از امور، باید جانب احتیاط را رعایت کنند؛ برای نمونه آنها می‌دانند که به مشاغلی چون رانندگی، خلبانی، جراحی نمی‌توانند فکر کنند، چرا که با بیماریشان سازگاری ندارد. این محدودیتها به اضافه توجه و تأکید اطرافیان، خانواده و دوستان به بیماری آنها و حتی تأثیر نامناسب داروها می‌تواند سبب شکل‌گیری عزت نفس پایین آنها شود. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های راتیا، اسدرفلت، لارسون و لارسون (۲۰۰۴)، اسمیتس، ون لیروپ، ون هاوتوین، آلدن کمپ و تیجهوس (۲۰۰۷)، لی، هامیواکا، شرمین و وایرل (۲۰۰۸)، گافین، لندبوم و راتی (۲۰۱۰) مطابقت دارد.

نتایج پژوهش حاضر، نشان می‌دهد که بین دو گروه دانش‌آموزان مصروع و غیرمصروع از لحاظ کمال-گرایی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد؛ هرچند در هر دو گروه، میانگین نمرات کمال‌گرایی، بیشتر از متوسط و نشان‌دهنده گرایش به کمال‌گرایی در هر دو گروه

برک، لورا ای. (۱۳۸۶). روان‌شناسی رشد از نوجوانی تا پایان زندگی. (ترجمه یحیی سید محمدی). تهران: انتشارات ارسباران.

رجبی، غلامرضا و بهلول، نسرين. (۱۳۸۶). سنجش پایایی و روایی مقیاس عزت نفس روزنبرگ در دانشجویان سال اول دانشگاه شهید چمران اهواز. پژوهش‌های تربیتی و روانشناختی، سال سوم، شماره دوم، ۳۳-۴۸.

علی‌زاده، توران؛ فراهانی، محمدنقی؛ شهرآرای، مهرناز و عزیزادگان، شهرزاد. (۱۳۸۴). رابطه بین عزت نفس و منبع کنترل با استرس ناباروری زنان و مردان نابارور. فصلنامه باروری و ناباروری، بهار ۸۴، ۱۹۴-۲۰۴. میلانی فر، بهروز (۱۳۸۹). بهداشت روانی. تهران: انتشارات قومس.

نجاریان، بهمن؛ عطاری، یوسف و زرگر، یداله. (۱۳۷۸). استانداردسازی آزمون کمال‌گرایی (APS) در دانشجویان دانشگاه شهید چمران و دانشگاه آزاد واحد اهواز. طرح پژوهشی با نظارت معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران

هرمزی‌نژاد، علی. (۱۳۸۰). استانداردسازی آزمون کمال‌گرایی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد واحد خوراسگان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.

Bailet, L. L., & Turk.W. R. (2000). The impact of childhood epilepsy on neurocognitive & behavioral performance: A prospective longitudinal study. *Epilepsia*, 41(4), 426-431.

Baker, G., Spector, S., & Mc Grath, Y. (2005). Impact of epilepsy in adolescence: A UK controlled study. *Epilepsy & Behavior*, 6, 556-562.

Devinsky, O., Westbrook, L., Cramer J, Glassman, M., Perrine, K., & Camfield, C. (1999). Risk factors for poor health-related quality of life in adolescents with epilepsy. *Epilepsia*, 40(12), 1715-20.

Engel, J., Baker, G., & Jacoby, A. (2002). *Quality of life in epilepsy*. New York: Routledge.

Fastenau, P. S., Shen, J., Dunn, D. W., Perkins, S. M., Hermann, B. P., & Austin, J. K. (2004). Neuropsychological predictors of academic underachievement in pediatric epilepsy: Moderating roles of demographic, seizure, & psychosocial variables. *Epilepsia*, 45(10), 1261-1272.

Flett, G. L., & Hewitt, P.L. (2005). The perils of perfectionism in sports & exercise. *Current Directions in Psychological Science*, 14(1), 14-18

دانش‌آموزان مصروع، امکان بررسی نمونه‌ای با حجم بالاتر وجود نداشت. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، جامعه وسیع‌تری از مبتلایان به صرع در سطح کشور با دامنه سنی وسیع‌تر بررسی شود؛ همچنین پیشنهاد می‌شود به بررسی سایر صفات و ویژگی‌های دانش‌آموزان مصروع و نیز مقایسه آن با دانش‌آموزان عادی پرداخته شود. آشنایی با عزت نفس نوجوانان مصروع می‌تواند در آموزش و بهبود عزت نفس و عملکرد تحصیلی در این نوجوانان مؤثر باشد و به این وسیله این نوجوانان را در برخورد با مشکلات جسمانی، هیجانی و اجتماعی ناشی از بیماریشان، توانا‌تر سازد. این پژوهش به دنبال مقایسه عزت نفس، کمال‌گرایی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نوجوان مصروع و غیرمصروع بود. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، مبنی بر پایین‌تر بودن عزت نفس و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مصروع نسبت به دانش‌آموزان غیرمصروع، پیشنهاد می‌شود اقدامات لازم در جهت افزایش عزت نفس و عملکرد تحصیلی این دانش‌آموزان صورت گیرد که از جمله می‌توان با آموزش برنامه‌های بهبود عزت نفس و عملکرد تحصیلی، به دانش‌آموزان و کمک به اولیا و مربیان این افراد، در جهت بهبود عزت نفس و عملکرد تحصیلی آنان اقدام کرد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مقاله، بر خود لازم می‌دانند از کلیه دانش‌آموزانی که در این پژوهش همکاری داشته‌اند و همچنین مسئولین محترم آموزش و پرورش شهر اهواز قدردانی و تشکر نمایند.

یادداشتها

- 1) Electro-Encephalogram
- 2) The Rosenberg Selfesteem Scale
- 3) Newton
- 4) Ahwaz Perfectionism scale
- 5) Berk

منابع

احتشام‌زاده، پروین؛ مکوندی، بهنام و باقری، اشرف. (۱۳۸۸). رابطه بخشودگی، کمال‌گرایی و صمیمیت با رضایت زناشویی در جانبازان و همسران آن‌ها. یافته‌های نو در روان‌شناسی، ۴ (۱۲): ۱۳۶-۱۲۳.

- Gauffin, H., Landtblom, A. M., & Raty, L. (2010). Self-esteem & sense of coherence in young people with uncomplicated epilepsy: A 5-year follow-up. *Epilepsy & Behavior, 17*, 520-524.
- Jenson, F. E. (2011). Epilepsy as a spectrum disorder: Implications from novel clinical & basic neuroscience, *Epilepsia, 52(1)*, 1-6.
- Lee, A., Hamiwka, L. D., Sherman, E. S., & Wirrell, E. C. (2008). Self-concept in adolescents with epilepsy: Biological and social correlates. *Pediatr Neurol, 38*, 335-339.
- MacLeod, J. S., & Austin, J. K. (2003). Stigma in the lives of adolescents with epilepsy: a review of the literature. *Epilepsy Behavior, 4*, 112-7.
- Ratya, K. A., Sderfeldt, B. A., Larsson, G., & Larsson, B. W. (2004). The relationship between illness severity, sociodemographic factors, general self concept, & illness-specific attitude in Swedish adolescents with epilepsy. *Seizure, 13*, 375-382.
- Reily, C., & Neville, B. R. (2011). Academic achievement in children with epilepsy: A review, *Epilepsy Research, 97*, 1, 112-123.
- Roodenberg, R., Wanger, J. L., Austin, J. K., Kerr, M., & Dunn, D. W. (2011). Psychological issues for children with epilepsy. *Epilepsy & Behavior, 22(1)*, 47-54.
- Smeets, M. J., van Lierop, A. G., Vanhoutvin, P. G., Aldenkamp, A. P. & Nijhuis, J. N. (2007). Epilepsy & employment: Literature review. *Epilepsy & Behavior, 10*, 354-362.
- Tosun, A., Gokcen, S., Ozbaran, B., Serdaroglu, G., Polat, M., Tekgul, H., Gokben, S. (2008). The effect of depression on academic achievement in children with epilepsy. *Epilepsy & Behavior, 13(3)*, 494-498.
- Wheless, J.W., Kim, H. L. (2002). Adolescent seizures and epilepsy syndromes. *Epilepsia, 43*, 33-53.
- Winter, D. G. (1996). *Personality, analysis & interpretations of lives*. New York: McGraw-Hill.